

acestea se află în următoarea succesiune: 1—18, 64—111, 19—28, 35—54, 29—34, 55—63. Dar, în timp ce filele 1—98 au câte două sau trei numerotări (pe o filă am găsit, trecute succesiv, chiar patru cifre diferite), dintre care primele sînt, de regulă, șterse, filele 99—111 au o singură numerotare. Cît privește numerotarea veche a caietelor, ea nu ajută prea mult, întrucît — așa cum a observat P.A. Lavrov — aceasta s-a făcut la date diferite (cu cerne-luri diferite) și, de altfel, este și foarte incompletă.

Timpuș scurt petrecut în bibliotecă nu mi-a permis, însă, să confrunt manuscrisul cu ediția prof. P.P. Panaitescu, apărută acum cîțiva ani¹, care reproduce pe aceea a lui P.A. Lavrov², cu aranjarea textului în ordinea firească, în concordanță cu textul românesc (operație realizată în parte de P.A. Lavrov însuși, apoi de St. Romanski³ și Margareta Ștefănescu⁴, fiind definitivată de P. P. Panaitescu). Am avut însă posibilitatea să fac acest lucru ulterior, la București, grație înaltei bunăvoințe a Patriarhului Justinian al României, care a aprobat ca Biblioteca Patriarhiei Române să ne pună la dispoziție — colegului Dan Zamfirescu și autorului acestor rînduri — prin Asociația Slaviștilor, la solicitarea acad. Emil Petrovici, microfilmul manuscrisului primit de Patriarhie de la Sofia.

Confruntarea tuturor fotocopiilor, pe care le-am executat după acest microfilm, cu ediția citată a prof. P.P. Panaitescu mi-a confirmat în întregime ipoteza formulată cu prilejul cercetării manuscrisului, permițîndu-mi să le numerotez în ordinea normală și, în același timp, să ofer aici cititorilor, interesați de îmbogățirea cunoștințelor noastre asupra literaturii românești vechi în limba slavonă, textul celor 13 file inedite.

Mai întîi însă îmi iau îngădîința de a da cîteva informații despre manuscris, folosindu-mă de descrierea lui P.A. Lavrov⁵ și de aceea a lui B. Ţonev, care-l atribuie, pe bună dreptate, secolului al XVI-lea⁶. Formatul celor 111 file este de 20 × 14 cm, textul fiind scris pe 15 × 8,5 cm, scrierea este semi-uncială, frumoasă. Titlurile și, pe alocuri, punctele sînt scrise uneori cu aur, alteori cu chinovar sau cu cerneală albastră. Hîrtia este groasă, lucie. Filele primului caiet au filigran—ancoră (C. M. Briquet, *Les filigranes*, t. I, Paris, 1907, nr. 446, hîrtie italiană întrebuințată între 1518 și 1519), iar celelalte — pălărie de cardinal (Briquet, I, nr. 3471, hîrtie italiană, întrebuințată între 1519—1538)⁷.

¹ *Învățăturile lui Neagoe Vodă Basarab către fiul său Teodosie*, în *Cronicle slavo-române din sec. XV—XVI*, publicate de I. Bogdan. Ediție revăzută și completată de P.P. Panaitescu, Ed. Acad., București, 1959, p. 215—316 (introducere, text și traducere).

² *Слова наказательные...*, St. Pb., 1904, XXXIII + 62 p. + I pl.

³ *Mahnreden des walachischen Wojwoden Nêgoe Basarab an seinen Sohn Theodosios*, Leipzig, 1908 (extras din „XII. Jhb. des Instituts f. rumanische Sprache”).

⁴ *Contribuțiune la istoria literaturii române vechi*, „Arhiva”, XXXVIII, 1931, p. 21—50.

⁵ *Op. cit.*, p. I—VI.

⁶ La fel făcuse St. Vulović (*op. cit.*, p. 44—45), cu observația însă că pentru fragmentul cu vechiul număr 83 (8 file) dăduse, din greșală, sec. al XV-lea. Vezi St. Romanski, *Българска книжевност*..., p. 61, nota 1. Nu se înțelege de ce prof. P. P. Panaitescu (*op. cit.*, p. 217) atribuie manuscrisul secolului al XVII-lea.

⁷ Prin scrisoarea din 26 ianuarie 1968, prof. M. Stoianov ne-a trimis copia filigranelor, cutată de prof. Hr. Kodov (Sofia), care le-a și identificat. Le exprimăm cu acest prilej exesincerele noastre mulțumiri.